

4. Пахаренко, В. (2007). *Шкільне шевченкознавство: навч. посіб.* Брама-Україна.
5. Слоньовська, О. В., Мафтин, Н. В., Вівчарик, Н. М., Курінна, Н. С., & Шевчук, Л. Т. (2022). *Українська література 9 клас: підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти.* Літера ЛТД. <https://shkola.in.ua/2531-ukrainska-literatura-9-klas-slonovska-2022.html>
6. Мовчан, Р. В., Івасюк, О. М., Кавун, Л. І., Неживий, О. І. *Українська література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.* <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>

Голда ВІНОГРАДСЬКА,
аспірант,

Інститут професійної освіти НАПН України,
президент «Національного галузевого партнерства в легкій промисловості України»,
м. Київ, Україна golda.fgu@gmail.com

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ НА ЗАСАДАХ ДПП

NT OF QUALIFIED GARMENT WORKERS ON THE BASIS OF PPP

Ключові слова: професійна компетентність, професії швейного профілю, етапи співпраці з роботодавцями, ДПП в освіті швейної промисловості.

Keywords: professional competence, sewing professions, stages of cooperation with employers, PPP in the education of the sewing industry.

Індустрія моди – один з найбільш інноваційних секторів економіки, де застосовуються нові технології та матеріали, впроваджується новітнє обладнання. Це потребує постійного оновлення змісту освіти фахівців галузі з урахуванням прогнозованого ринку праці. Проблеми розвитку професійної компетентності працівників швейних підприємств особливо актуалізувалася у зв'язку з вимогами роботодавців щодо значного рівня компетентності, мобільності та конкурентоспроможності відповідно до галузевих виробничих інновацій. Науковою проблемою є пошук ефективних та оптимальних організаційно-педагогічних умов, що мають бути створені для цього в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, далі – ЗП(ПТ)О, що займаються підготовкою кадрів для підприємств швейної галузі. Це надважливий процес співпраці освітян та роботодавців.

Основні тенденції у кваліфікаційних вимогах роботодавців проявляються в: розширенні числа обов'язків (функцій, зон відповідальності – компетенцій);

виділенні груп пріоритетних професійних навичок і вмінь; орієнтації на вищій рівень кваліфікації; зростанні значущості професійної компетенції; вимогливості до особистісних якостей працівників; вимогах націленості на саморозвиток і самонавчання.

Критеріями оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю (далі – КРШП) та якості змісту професійної підготовки є системна інтегративна поліфункціональна властивість суб'єкта професійної діяльності, що складається зі сукупності структурних компонентів та проявляється у здатності випускника на рівні певного стандарту відповідати вимогам обраної професії на підприємствах швейної галузі та успішно реалізовувати свої посадові обов'язки (Попова & Абрамова, 2018, с. 350).

Досліджуючи особливості співпраці ЗП(ПТ)О та роботодавців швейної галузі у розвитку професійної компетентності майбутніх КРШП на засадах ДПП, можна виокремити чотири етапи: організаційний, спонукально-інформаційний, формульовано-когнітивний, діяльнісно-результативний (рис. 1).

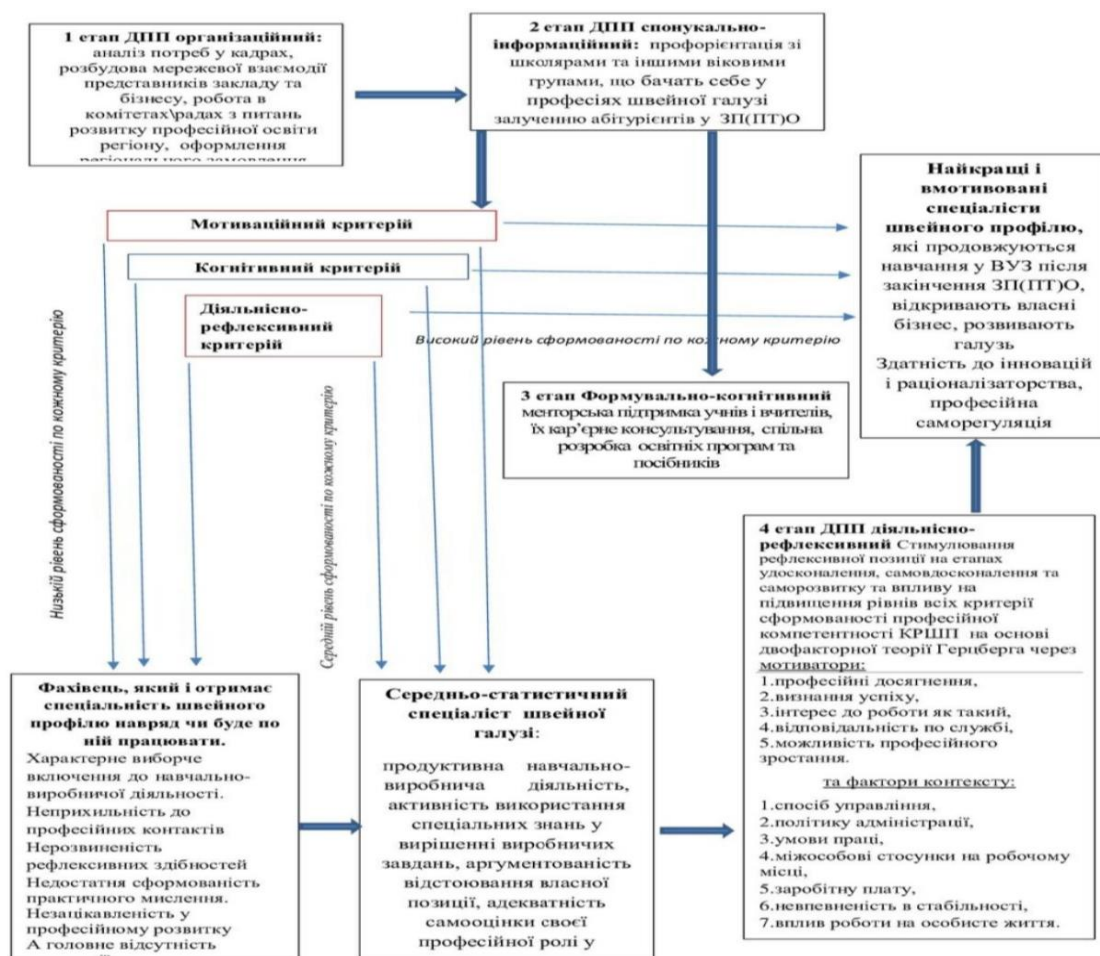

Рисунок 1. Етапи співпраці освітян та роботодавців у розвитку професійної компетентності майбутніх КРШП на засадах ДПП

Під час першого етапу співпраці відбувається аналіз потреб у кваліфікованих кадрах на локальному та регіональному рівнях: скільки та яких спеціалістів швейного профілю необхідно для місцевих виробництв. На основі бажання співпраці роботодавців конкретного регіону із закладом / закладами П(ПТ)О виводиться виважена цифра регіонального замовлення та чітка узгоджена стратегія щодо підготовки кадрів на засадах ДПП. Так відбувається розбудова мережевої взаємодії представників закладу та бізнесу, представники підприємств беруть участь у різного роду комітетах / радах з питань розвитку професійної освіти регіону.

Під час другого, спонукально-інформаційний етапу співпраці закладів освіти та роботодавців відбуваються процеси профорієнтації школярів, молоді та інших вікових груп цільової аудиторії, щоб вони усвідомлено обрали професії швейного профілю та стали абітурієнтами ЗП(ПТ)О. Професійне самовизначення найчастіше визначається як вибір людиною напряму і змісту свого подальшого розвитку, сфери та засобів реалізації індивідуальних якостей і здібностей, соціального середовища для втілення своєї життєвої мети та моральних цінностей. І тут важлива демонстрація з боку роботодавців перспектив працевлаштування (Гуцан, 2011. с. 350). Як показує багаторічний досвід, 20–30 % випускників закладів швейного профілю після закінчення не працевлаштовується на підприємствах галузі і не бачать себе в цих професіях. Це означає великі втрати ресурсів та часу для держави на освіту людей, яким все одно, де вчитись, та невирішення кадрового дефіциту підприємств галузі.

Фактор мотивації є дуже важливим, бо навіть найкращий фахівець, не зацікавлений у реалізації своїх знань та вмінь, не принесе користь виробництву. Необхідно забезпечувати співпрацю ЗП(ПТ)О та роботодавців галузі щодо розвитку спільних програм, пов'язаних із креативною профорієнтацією для молоді, популяризацією професій легкої промисловості та мережі закладів, співпраці під час дуальної освіти. Означені процеси є запорукою збільшення контингенту абітурієнтів, зацікавлених в освітніх послугах закладів професійної освіти швейного профілю, та здобуття тих освітніх і професійних кваліфікацій, які є актуальними на ринку праці. Мотиваційний етап сприяє усвідомленню цінностей, спрямованих на самореалізацію у професійному та суспільному житті (Виноградська, 2023, с. 50).

Обравши професії швейного профілю і навчання у ЗП(ПТ)О, у здобувачів освіти на заняттях професійної теоретичної та професійно-практичної підготовки формується система професійних і розвивається система особистісних цінностей, що проявляється через власне ставлення

до майбутньої професії, ідентифікації себе у швейній справі, ставлення до суспільства та держави.

На третьому, формуально-когнітивному етапі ефективною є менторська підтримка учнів і вчителів, їх кар'єрне консультування. Партнери зі сторони роботодавців кожного ЗП(ПТ)О, щоб захопити здобувачів освіти пізнанням швейної промисловості, діляться досягненнями своєї компанії, розповідають про тенденції моди та сучасних технологій, закладають професійні цінності на прикладі досягнень виробничого колективу.

У рамках навчальних занять проводять віртуальні екскурсії на провідні підприємства України та світу, демонструючи різні форми організації роботи, умови праці, особливості роботи автоматизованого та інноваційного обладнання, сучасні методи обробки виробів та колекції одягу від найкращих українських та світових дизайнерів. У межах позааудиторних занять проводять екскурсії на підприємства й ательє міста, області, регіону, відвідують виставки швейної та легкої промисловості та покази мод.

На цьому етапі забезпечується засвоєння теоретичних знань, що необхідні для реалізації в майбутній професійній діяльності. Для цього доцільно викладати зміст навчальних програм із предметів загальнопрофесійної, професійно-теоретичної й професійно-практичної підготовки: матеріалознавства, технологій обробки виробів та теплової обробки, сучасного швейного обладнання, конструювання та моделювання швейних виробів, охорони праці тощо. Важливою є участь представників підприємств галузі у розробленні освітніх програм та педагогічних технологій навчання, програм розвитку підприємництва, інноваційності та конкурентоздатності, які пропонують закладам. Актуальним прикладом ДПП у швейній галузі на цій стадії є спільне написання сучасних посібників роботодавцями, експертами галузі та освітянами, як-от електронний посібник «Професія творити моду» (Діяльність в освіті, 2023).

Під час четвертого, діяльно-рефлексивного етапу КРШП опановують технічні прийоми і способи конструювання та шиття швейних виробів під час виробничої практики на підприємствах галузі, в т. ч. дуальної форми освіти; формують уміння виявляти й усувати брак у виробництві. Перевірка практичних знань дає змогу виявити ідеальну самооцінку й оцінку можливостей. Державно-приватне партнерство тут актуально у вигляді надання роботодавцями приміщень для проведення освітнього процесу, устаткування й забезпечення його технологічними новинками.

На етапі виробничої практики перед закінченням освітнього закладу роботодавцями приділяється увага створенню умов для професійного самовизначення та подальшій самореалізації. Здобувачі освіти повинні

усвідомити користь розвинених особистісних якостей з погляду власної ефективності в житті, професійної реалізації, а також покращення економічного та соціального стану країни і світу в цілому.

Відбувається *аналіз* отриманих результатів навчання та за необхідністю їх *коригування*, спрямоване на виправлення недоліків в організації на будь-якому етапі. Під впливом очевидних, прихованих та випадкових факторів результативність процесу формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю піддається змінам. Залежно від отриманих результатів пріоритетнається відповідним методологічним підходам, а також педагогічним принципам, згідно з якими відбувається названий процес.

Цілком природним є той факт, що всі здобувачі освіти під час оцінювання рівня сформованості професійної компетентності будуть мати різні рівні – від низького до високого. Так, фахівець, із низьким рівнем сформованості за кожним критерієм (мотиваційним, когнітивним, діяльнісним та рефлексивним), навіть якщо й отримає спеціальність швейного профілю, навряд чи буде за нею працювати. Фахівці з високим рівнем сформованості стають найкращими і вмотивованими спеціалістами галузі, вони продовжують навчання за профілем у ВНЗ після закінчення ЗП(ПТ)О, відкривають власні бізнеси, розвивають галузь.

Тому так важливо відстежувати ефективність навчання та доведення випускників до найціннішої категорії фахівців. Стимулювання рефлексивної позиції на етапах удосконалення, самовдосконалення, саморозвитку та впливу на підвищення рівнів усіх критеріїв сформованості професійної компетентності КРШП здійснюється на основі двофакторної теорії Герцберга через такі мотиватори як: професійні досягнення, визнання успіху, інтерес до роботи, відповідальність по службі, можливість професійного зростання (Emrah Ozsoy, 2019. с. 14). Суттєвими є фактори контексту: спосіб управління компанією, політика адміністрації, умови праці, міжособові стосунки на робочому місці, заробітна плата, невпевненість у стабільності, вплив роботи на особисте життя.

Узагальнено кажучи, з метою досягнення відповідності між потребами ринку швейних виробництв та рівнем готовності кваліфікованих кадрів до ефективного виконання професійних функцій на підприємствах галузі процеси модернізації змісту професійно-практичної підготовки доцільно розвивати на засадах ДПП. Цей механізм забезпечує підґрунтя для спільної відповідальності закладів П(ПТ)О, громади та бізнесу за розвиток швейної промисловості, що має нині пріоритетне значення для національної економіки, та передбачає партнерську взаємодію освітян і роботодавців у спільному розв'язуванні питань щодо:

- оновлення кваліфікаційної характеристики (розроблення професійного стандарту) з професій; популяризації професій галузі та професійної освіти;
- вдосконалення форм і механізмів мотивації роботодавців для організації на своїх базах різних видів навчально-виробничої діяльності, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників для підвищення престижності професійної освіти.

Означені напрями постають як зовнішні важелі впливу на якість підготовки майбутніх кваліфікованих робітників швейного профілю, враховуючи реальні потреби економіки у професійних кадрах, їх кількісних та якісних характеристиках. Грамотне застосування ДПП є підґрунтям для якісних змін в освітній сфері нашої держави.

Список використаних джерел

1. Виноградська, Г. Є. (2023). Профорієнтація та популяризація професій легкої промисловості на засадах державно-приватного партнерства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Чернівці, 1(16), 49–54.
2. Діяльність в освіті (2023). ГС «Національного галузевого партнерства в легкій промисловості України «Фешн Глобус Юкрейн». <https://fashionglobusukraine.com/osvita>
3. Гуцан, Л. А. (2011). Особливості професійного навчання учнівської молоді в умовах профільного навчання. *Збірник наукових праць*, випуск 15, книга 1. 350.
4. Попова, Т., Абрамова, О. (2018). Формування фахових компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі. «Наукові записки», серія Педагогічні науки, випуск 173.
5. Emrah Ozsoy (2019) AN EMPIRICAL TEST OF HERZBERG'S TWO-FACTOR MOTIVATION THEORY. *Marketing and Management of Innovations Issue 1*, ISSN 2227-6718 (on-line)

Світлана ГАНАБА,
доктор філософських наук, професор, професор кафедри психології,
педагогіки та соціально-економічних дисциплін,
Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана
Хмельницького м. Хмельницький, Україна, sveta_ganaba@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА

Ключові слова: морально-етичні якості, суспільний розвиток, навчальна діяльність, професійні знання, освітні інновації, освітній процес.

Keywords: moral and ethical qualities, social development, educational activity, professional knowledge, educational innovations, educational process.

У сучасному світі освіта розглядається як важливий стратегічний ресурс суспільного розвитку. У провідних країнах світу вона йде у авангарді